Gioi Thieu Dao Phat - Binh Anson (8)

Giới Thiệu Đạo Phật (Bình Anson)

Gioi Thieu Dao Phat - Binh Anson

Vietnamese, with Unicode Times font

Giới thiệu Đạo Phật

Bình Anson

NXB Tôn Giáo

TL. 2005 - PL. 2549

-09-

Lòng hiếu thảo trong kinh

điển Pali

Bình Anson

Đ ối với người Việt chúng ta, lễ Vu Lan (Vu Lan Bồn, Ullambana) ngày rằm tháng bảy âm lịch mỗi n ăm đ ã trở thành truyền thống là một mùa báo hiếu cho những người con hiếu thảo, chân thành tưởng nhớ đến công ơn nuôi dưỡng của Cha Mẹ - c òn sống cũng như đ ã qua đời - v à cố gắng tận lực để đền đáp công ơn đó, qua việc phụng dưỡng mẹ cha v à các thiện sự.

Ngoài sự tích Mục Kiền Liên - Thanh Đề trong kinh điển Phật giáo Bắc tông, kinh tạng Nguy ên thủy của hệ Pali cũng có nhiều bài giảng của Đức Phật đến các đệ tử, để giúp họ giữ g ìn mối hòa thuận trong gia đ ình, để c ùng nhau t ăng trưởng trong chánh pháp. Nhân dịp lễ Vu Lan năm nay (1995), tôi xin mạn phép được tr ình bày một vài đoạn ngắn trong kinh điển Pali, nói về chữ Hiếu m à Đức Phật đ ã giảng cho các đệ tử.

Công ơn trời biển

Ca dao Việt Nam thường ví công ơn cha mẹ như núi Thái Sơn, như nước trong nguồn chảy ra. Trong Tương Ưng Bộ, Đức Phật đ ã ví công ơn trời biển của cha mẹ như biển cả nghìn trùng. Ngài giảng rằng sữa mẹ nuôi con trải qua nhiều đời nhiều kiếp, n ên rộng bao la và nhiều hơn biển cả:

"... Nầy các tỳ khưu, sữa mẹ mà các ngươi đ ã uống, trong khi các ngươi lưu chuyển luân hồi trong một thời gian dài, thì nhiều hơn nước trong bốn biển. Vì sao thế? Vì luân hồi là vô thỉ, không sao đếm được. Lưu chuyển luân hồi của chúng sanh tr ùng điệp n ên không thể nêu rõ khởi điểm. V ì vô minh che đậy, v ì tham ái trói buộc tất cả các nghiệp hành của chúng sanh."

Trong T ăng Chi Bộ, Đức Phật cũng ví cha mẹ như những ngọn lửa đáng cung kính, v ì cha mẹ là người đ ã đem lại sự sống v à t ăng trưởng cho con cái, cũng như ngọn lửa đem lại nguồn sống, nguồn năng lượng cho lo ài người:

"... Nầy các Bà-la-môn, cha mẹ của các người là các ngọn lửa đáng cung kính. V ì sao thế? Vì từ đó m à tạo ra sự sống, sự hiện hữu. Do đó, cha mẹ như l à các ngọn lửa thiêng đáng cung kính, đáng được tôn trọng, đáng được cúng dường, v à sẽ đem lại chánh lạc ."

Vì công ơn cha mẹ to tát như thế, Đức Phật còn nói rằng có hai hạng người mà chúng ta không bao giờ trả hết ơn được, đó l à mẹ và cha (T ăng Chi Bộ):

"... Có hai hạng người, nầy các tỳ khưu, Ta nói không thể trả hết ơn được. Đó là Cha và Mẹ. Nếu một bên vai cõng mẹ, một bên vai cõng cha, làm vậy suốt tr ăm năm cho đến trăm tuổi cũng chưa trả ơn đủ cho cha mẹ. Nếu có phụng dưỡng cha mẹ với mọi báu vật tr ên trái đất nầy cũng chưa trả ơn đủ. V ì sao thế? Vì rằng cha mẹ đ ã bỏ nhiều công sức cho con cái, nuôi dưỡng chúng cho đến lúc lớn khôn, v à dẫn dắt chúng vào trong đời nầy."

Đảnh lễ phương Đông

Trong kinh Giáo Thọ Thi-ca-la-việt (Singalo-vada Sutta) , Trường Bộ, một buổi sáng khi Đức Phật đi tr ì bình khất thực trong thành Vương Xá, Ngài thấy chàng trai Thi-ca-la-việt dậy sớm, ra khỏi nhà và chấp tay đảnh lễ sáu phương: Đông, Tây, Nam, Bắc, Thượng, Hạ như lời cha mẹ dạy theo truyền thống mà không hiểu ý nghĩa của việc làm đó. Đức Phật giảng rằng chấp tay đảnh lễ như thế cũng chưa đủ, m à cần phải thành tâm quán tưởng các phép cư xử với người chung quanh: hướng Đông là sự liên hệ giữa cha mẹ và con cái, hướng Tây là sự liên hệ vợ chồng, hướng Nam là liên hệ thầy trò, hướng Bắc là liên hệ bạn bè, hướng Thượng là liên hệ giữa tu sĩ và cư sĩ, hướng Hạ là liên hệ giữa chủ nhân và người giúp việc.

Về liên hệ giữa cha mẹ và con cái, Đức Phật giảng:

" ... Có n ăm nhiệm vụ người con phải l àm: nuôi dưỡng cha mẹ, làm tròn mọi bổn phận người con, giữ gìn gia đ ình với truyền thống, bảo vệ tài sản thừa tự, và làm tang lễ khi cha mẹ qua đời."

Thêm vào đó, Đức Phật cũng giảng:

"... Có n ăm trách nhiệm cha mẹ cần phải chu to àn: ng ăn chận con l àm điều ác, khuyến khích con l àm điều thiện, dạy cho con có được nghề nghiệp tốt, t ìm người phối ngẫu tốt cho con, và trao gia sản cho con đúng lúc."

Rõ ràng đây l à một thông điệp trách nhiệm, một trách nhiệm hỗ tương giữa cha mẹ v à con cái. Con có n ăm bổn phận với cha mẹ, v à cha mẹ cũng có n ăm trách nhiệm với con cái. Khi cha mẹ v à con cái chu toàn các điều đó, th ì gia đ ình được hạnh phúc, v à phương Đông, theo nghĩa bóng nầy, mới được an l ành. Lúc đó việc đảnh lễ về hướng Đông mới thật sự có ý nghĩa.

T ăng trưởng trong Chánh Pháp

Đức Phật còn khuyên con cái phải cùng cha mẹ tu tập, từ bỏ con đường bất thiện, dấn thân v ào con đường thiện, giúp nhau tăng trưởng trong chánh pháp. Trong Tăng Chi

Bộ, Phật thuyết:

"... Những ai đền ơn bằng cách nuôi dưỡng, cúng dường cha mẹ với của cải, vật chất, tiền bạc th ì không bao giờ đủ để trả ơn cha mẹ. Nầy các tỳ khưu, những ai đối với cha mẹ không có l òng tin thì khuyến khích, hướng dẫn, để cha mẹ an trú v ào thiện pháp; đối với cha mẹ gian tham th ì khuyến khích, hướng dẫn, để cha mẹ an trú v ào hạnh bố thí; đối với cha mẹ theo ác trí th ì khuyến khích, hướng dẫn, để cha mẹ an trú v ào chánh trí; như vậy thì những người đó l àm đủ v à trả ơn đủ mẹ v à cha."

Đức Phật giảng rằng, trả hiếu bằng cách cúng dường tài sản vật chất thì chưa đủ, m à phải nhắm đến mục đích tối hậu l à cùng nhau t ăng trưởng trong chánh pháp, tiến đến sự giải thoát khỏi mọi hoạn khổ sinh tử luân hồi. Muốn cho cha mẹ đạt được sự an b ình, hạnh phúc tối hậu, thì người con phải giúp cha mẹ từ bỏ các ác hạnh và thực hiện các hạnh lành, từ bỏ gian tham và thực hành bố thí rộng lượng, từ bỏ vô minh và chứng đạt trí tuệ.

Lợi ích của Hiếu Thảo

Chính khi phụng dưỡng, nuôi nấng cha mẹ, người con sẽ được hưởng những công đức, quả l ành do lòng hiếu thảo đem lại. Đức Phật giảng (T ăng Chi Bộ):

"... Vị thiện nam tín nữ nào với những tài sản do nỗ lực tinh tấn thu hoạch được, do công sức nhọc nhằn tự m ình tạo ra, một lòng cung kính cúng dường, phụng dưỡng cha mẹ. Cha mẹ người ấy, được sự cung kính, phụng dưỡng như thế, sẽ khởi l ên lòng thương mến và cầu nguyện: 'Xin cho con tôi được sống lâu! Xin cho con tôi được che chở, thọ mạng an b ình!'. Nầy các cư sĩ, một người con hiếu thảo được cha mẹ thương mến như vậy, chắc chắn sẽ tăng trưởng lớn mạnh trong chánh pháp."

Trong Tương Ưng Bộ, Đức Phật dạy cư sĩ Mataposaka:

"Người nào theo chánh pháp,

Nuôi dưỡng mẹ và cha.

Và tạo nhiều công hạnh,

Đ ối với cha và mẹ.

Nhờ vậy, bậc Hiền thánh,

Trong đời nầy tán thán,

Sau khi chết được sanh

Hưởng an lạc chư Thiên"

Trong T ăng Chi Bộ, Đức Phật giảng rằng gia đ ình nào có con cái biết hiếu dưỡng cha mẹ, thì gia đ ình ấy có phước báu, đáng được tôn trọng v à cung kính, đáng được xem như ngang h àng với Phạm Thiên. Phạm Thiên là những chư Thiên cao nhất ở Dục giới và Sắc giới. Ngài giảng:

"... Nầy các tỳ khưu, những gia đ ình nào có con cái kính lễ cha mẹ trong nhà, thì những gia đ ình ấy được chấp nhận ngang bằng với Phạm Thi ên, được chấp nhận như ngang bằng với gia đ ình các bậc Đạo sư, đáng được kính trọng v à cúng dường.

Phạm Thiên là đồng nghĩa với cha mẹ. Các bậc Đạo sư là đồng nghĩa với cha mẹ. Các bậc đáng cúng dường l à đồng nghĩa với cha mẹ. V ì sao thế? Vì cha mẹ giúp đỡ con cái rất nhiều, v ì cha mẹ nuôi dưỡng con cái đến ng ày chúng lớn khôn, đ ào tạo chúng để đưa chúng v ào cuộc đời."

Chính Đế Thích (Sakka) , vị vua cõi trời Tam Thập Tam, do nhờ công đức phụng dưỡng cha mẹ m à kiếp sau sinh được l àm vua trời (Tương Ưng Bộ):

"... Thuở xưa khi Thiên chủ Đế Thích còn là người, vị ấy chấp trì giới luật nghiêm túc và một lòng hiếu dưỡng cha mẹ. Nhờ đó m à được sanh ra l àm vua trời ngày hôm nay:

Ai hiếu dưỡng cha mẹ,

Kính trọng bậc gia trưởng

Nói những lời nhu hòa,

Từ bỏ lời hai lưỡi,

Chế ngự lòng gian tham,

Là một người chân thực,

Nhiếp phục mọi sân hận.

Với một người như vậy,

Chư Thiên Tam Thập Tam,

Gọi là bậc cao quí."

Kết luận

T rên đây chỉ l à sơ lược trích lời Phật dạy, ghi chép trong kinh điển N guyên thủy, về chữ Hiếu. Đức Phật đ ã nói rất nhiều về công ơn trời biển của cha mẹ, nói đến trách nhiệm của con cái để đền đáp công ơn to lớn đó. H ình thức lễ nghi không phải là chính yếu, mà chính các hành động thực tiễn phụng dưỡng, cúng dường cha mẹ mới l à quan trọng. Phụng dưỡng cha mẹ sẽ tạo ra nhiều phước báu cho bản thân ta - hiện tiền và kiếp sau, và cho hạnh phúc gia đ ình ta.

Đức Phật còn dạy rằng, cách trả ơn tốt đẹp v à đầy đủ nhất l à cùng cha mẹ vững niềm tin nơi chánh pháp, cùng nhau bước vào con đường chánh thiện, bỏ ác giới, bỏ gian tham, theo đời sống đạo đức, thực h ành hạnh bố thí, bỏ con đường vô minh tối tăm v à hướng đến ánh sáng của trí tuệ quang minh, để thoát v òng sinh tử đau khổ.

Mùa Vu Lan 1995,

Perth, Tây Úc

-ooOoo-

Đầu trang
| 01
| 02
| 03
| 04
| 05
| 06
| 07
| 08
| 09
| 10
| 11
| 12
| 13
| 14
| 15
| 16
| 17
| 18
| 19
| 20
| 21
| Mục lục

[Trở về trang Thư Mục]

last updated: 16-02-2005

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.